

Q. D. B. V.

DE

LACEDÆMONIORUM

ΕΕΝΗΛΑΣΙΑ

SEU

RIGORE ADVERSUS
PEREGRINOS

PERMISSU

INCLUTÆ FACULTATIS PHILOSOPHICÆ

IN ACADEMIA LIPSIENSI

PUBLICÆ DISPUTABUNT

PRÆSES

M. JO. CHRISTIANUS HETZERUS

LIPSIENSIS,

ET

RESPONDENS

GEORGIUS Schulze / WALDENB.

MISN, PHILOS. BACCAL. ET SER.

ELECT. SAX. A-

LUMN.

D. 7. JUN. ANNO 1671.

IN ACROATERIO PHILOSOPHORUM

H. L. Q. C.

LIPSIÆ,

TYPIS JOHANN-ERICI
HAHNII.

XLIX. 16
4.

21

1671, 3

Inclutæ
LIPSIENSIUM REIPUBLICÆ
DOMINIS
CONSULIBUS,
Universoqve
Ordini Senatorio,

Viris
Magnificis, Nobilissimis, Amplissimis,
Consultissimis, Excellentissimis, Pru-
dentissimisqve,

Patronis meis Maximis,

*Ut gratum me præbeam beneficiorumq; memorem,
Disquisitionem banc Historicam
dedico*

Abitum ex patria parans

M. J. O. CHRISTIANUS HETZERUS,
designatus Rector Scholæ Arnsta-
diensis.

Di. pent. philos.
1671-1709

B. C. D.

§. I.

Quam possum brevissimè Rigorem Lacedæmoniorum adversus peregrinos *a)* explicaturus, mirari satis nequeo, quamobrem Rerum Laconicarum Scriptores argumentum hoc *b)* tantum non prorsus negligant. Eorum enim neminem *c)* reperio, qui suo id locò ita tractet, ut Lectori circumstantiarum avido satisfaciat.

a) Græcis Autoribus, undè hæc nostra potissimum hausimus, passim *Ἑλλησσία* dicitur. Quam vocem ea propter etiam in fronte Disquisitionis usurpare libitum est.

b) Utpote quod accuratè exquisitèq; expendi omninò postulat ab iis, qui pleniorè Reipubl. Lacedæmoniorum descriptionem dare volunt, quemadmodum ex infra dicendis patebit.

c) Neq; inter Recentiores, neq; inter Veteres. Quamquam hos facilis excusaveris, quàm illos. Hi enim aut delinearunt Laconica instituta tantum, quod Plutarchum fecisse comperias, aut ea tantum consignarunt, quæ in illis vel probaverunt vel reprehenderunt, ommissis, quæ seculo suo aliundè erant notissima, quod in Xenophonte animadverti solet. De illorum autem Veterum industriâ, quorum de Republ. Lacedæmoniorum libros deperditos recenset Meursius libr. IV. Antiquit. Laconic. cap. ult. prorsus nil habeo, quod dicam; Recentiorum verò dubium mihi in præsens non est, quin aliis quidem res abstrusa nimis visa fuerit, alii verò antecessorum suorum vestigiis insistere, quàm nova quædam accuratioris diligentiae posteritati relinquere maluerint.

§. II. Ut autem primordium Dissertationis hinc capiam, duo *d)* Laconicas Res consideranti Lacedæmoniorum Instituta *e)* sese offerunt, undè rigoris alicujus adversus peregrinos damnari possint. Alterius sensus *f)* est: NEMO PEREGRINUS IN CIVITATEM RECIPITOR *g)*; alterius: NEMO PEREGRINUS SPARTAM ADITO *h)*.

A. 3. a) Ea q;

d) Haec distincta. Nam perperam ea confundit Jac. Philippus Tomafinus, quando cap. 31. de Tesser. hospital. pag. m. 224. inquit: *Lacedaemonii Serberibus expellebant hospites, in dicio Aristophanis in Axiibus, citante Suidâ. Ex legibus enim Lycurgi exteros non admittebant ad jus civitatis.*

e) Instituta Lacedaemoniorum Leges Latini dum vocant, Graecos expriment, qui *καθεστηκότα* eas appellare solent & *Ἰπτιθέματα*. Alias Rhetra nominabantur, quod a Deo sancitæ & Oraculorum instar habitæ fuerint. vid. Plutarch. Lycurg. pag. m. 47.

f) Sensum Laconicarum Legum novimus, verba, quibus promulgatæ fuerunt, ignoramus. Cujus rei causa est, quod earum una quædam reliquas vetârit scribi, vid. Plutarch. l. c. Quam Rhetra tamen obiter hîc addo non idèo latam mihi videri, ut omnis Laconicarum Legum Scriptio interdiceretur. Nam Terpandrum Antissæum carminibus eas impunissimè complexum fuisse constat, cui tamen impunè non licuit Musicâ Lacedaemoniorum simplicem ac veterem mutare. Plutarch. Instit. Lacon. p. m. 238. Sic nusquam legimus Tyrtao Atheniensi vitio versum, quod quæ ad fortitudinem spectabant, cecinerit, ut Dicæarchum taceam, cujus de Republ. Spartanorum liber, Suidâ teste, tanti Lacedaemone habitus est, ut lege latâ quotannis in prætorio Ephorum juventute auscultante lectus fuerit. Meurs. lib. IV. Antiqu. Lacon. pag. 334. Voluisse autè Legislatorem hîc pactò tantum introducere inferendarum cum lacte maternò legum consuetudinem admodum mihi fit verisimile, præsertim quum Plutarchus, ubi Rhetra hujus meminit, non aliâ ejus causam afferat, quàm quod Lycurgus νόμους ἐγκατεσοιχισμένους in animis civium putaverit μένειν ἀκινήτους, καὶ βεβαίως ἔχοντας τῆν περὶ δεσμὸν ἰσχυρότατον τὴν ἀνάγκης, vid. ejus Lycurg. p. m. 47.

g) Inclusi huic formulæ, cum aliam non reperirem, quæ de non asciscendis in civitatem peregrinis legebam. Videre autem potest, cui volupe est, Cragii de Republ. Lacedæm. lib. 1. cap. 5. & Ubb. Emmii vet. græc. tom. 3. p. 132.

h) Postquam hæc scripseram, animadvertēbam equeidem Cragium lib. 3. tab. 3. instit. 3. hanc legem paulò aliter hîc modò efferre: *PEREGRINI SPARTAE NON COMMORANTUR*; sed nolebam quicquam mutare, quia parum interesse ad formulæ certitudinem putabam, sive his sive aliis verbis concipiatur.

§. III. Prius Institutum Sortibus i) dignitatem afferebat, à quarum participatione excludebantur k), quicunq; à parentibus civibus oriundi non erant; Posterius Disciplinæ l), quam non vanè m) Legislator conjecerat ex quotidiano cum peregrinis commerciò corruptum iri.

n) Ita vocabantur partes, in quas Laconicæ Regionis agros Lycurgus diviserat,

vixerat, quod singulae singulis sortitò assignatae fuerant. Constitu-
rat autem Lycurgus aequales partes pro numero civium, ut videtur,
(civium enim numerus sortibus debebat respondere, vid. Crag. lib.
3. tab. 3. instit. 1. p. m. 208.) tricies novies mille. a quibus novies
mille, quae Metropoli proximè conjunctae erant, pro Spartanis se-
parabat; reliquas reliquis per Regionem Laconibus distribuebat.
Non abs re fuerit Plutarchum ipsum hanc de re audire, cujus in Ly-
curgò p. m. 44. haec verba sunt: ἐπάγων ἢ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον
δίενειμε τὴν μὲν ἄλλην τοῖς ἀφειοίκοις Λακωνικὴν, τρισμυ-
ρίδας κληρούς, τὴν δὲ εἰς τὸ ἄστυ τὴν Σπάρτην συντελέσσαν,
ἑνακισχιλίους ποσῶτοι ἃ ἐγένοντο κληροῖ Σπαρτιατῶν.
Quae cum non satis ponderasset Cragius, in universum triginta mil-
lia tantum sortium constituit, uti ex ejus de Rep. Lacedaemonior.
lib. 1. cap. 1. p. m. 6. & lib. 3. tab. 2. instit. 1. p. m. 196. patet.

k) Cives ex utroque parente Lacedaemonios esse oportebat. Addo &
legitimè natos. Nam quò loco apud Lacedaemonios Parthenii
fuerint, quorum historiam Strabo lib. VI. Geogr. p. m. 312. narrat,
notum est.

l) Per Disciplinam h. l. intelligo mores omnes, quibus benè educatus
Lacon non poterat non esse per omnem vitam conspicuus. Qui
quò remotiores erant à deliciis & luxu, tantò majori meritò crede-
bantur obnoxii exitio.

m) Est enim in confesso, quanta vitia Pausaniae diutina cum Persis con-
suetudo affricuerit. De Persico ejus apparatu, quò abjectà patriam
frugalitate usus est, deque scelerato ejus consilio, quò totam Grae-
ciam Xerxi subicere conatus est, vide Thucydidem de bello Pelo-
ponnes. lib. 1. p. m. 53. Sic Xenophon lib. 3. graec. rer. p. m. 345.
autor est Lyfandrum ex Asia reducem ambitiosum factum, statumque
regium superasse fastu. Ut alios brevitate studio taceam, qui pes-
simos subinde mores cum peregrino potu imbiberunt.

§. IV. Per prius Institutum non crediderim cujusquam ho-
minis odium in se incendisse Lacedaemonios. Habebant enim,
id cum aemulis n) suis Atheniensibus commune o). Per poste-
rius autem persuasissimum mihi est, non Atheniensibus p) modò,
sed & omnibus Atticae factionis Graecis q) tam invisos factos, ut
per sapissimè exprobratam r) ξενηλασίαν nil aliud possis intel-
ligere, quam acerrimum eorum pellendi ex urbe peregrinos
studium.

n) Maximam aemulationem inter Lacedaemonios & Athenienses duran-
te bello Peloponnesiaco fuisse ex Thucydide satis apparet & ex iis,
quae Xenophon de Graecis Rebus memoriae tradidit. Longè verò
ante etiam, quam armis res geri coepta est, non obscuras eos inter

se simulates habuisse, ex fraudulentâ illâ Lacedæmoniorum cunctatione in promissis auxiliis contra communem hostem Atheniensibus mittendis colligo, de quâ videri potest Herodotus lib. IX. p. m. 554. seqq.

o) Summum enim beneficium jus suæ Civitatis arbitrabantur Athenienses. *Nec honorem illum tribuebant nisi Principibus aut Regibus, aut copiarum militarium Ducibus, nec nisi ob ingentia in civitatem merita, ut Demosthenes alicubi ferè loquitur. Conf. Ubb. Emm. tom. 3. vet. gr. p. 67. & 380.*

p) Qui peregrinos ad eò ex urbe suâ non pepulerunt; ut meriti hinc fuerint Lacedæmoniis opponi. Joh. Tzetzes Chiliad. VII. hist. 130.

Τοῖς Ἀθηναίοις νόμος ἦν εἰσδέχεσθαι τῶν ξένων,
ὄφειν ἢ ὀνομάζοντο φιλόξενοι τοῖς πᾶσι,
Τοῖς Λακῶσι δὲ νόμος ἦν τῶν ξένων ἀπελαύνειν.

Quod de Megarensibus factum, peculiare est, ut infra ex §. VIII. patebit, & nequaquam huc trahendum.

q) Universa Græcia in duas quasi partes tum scissa erat. Alii cum Atheniensibus faciebant, partim cum Lacedæmoniis. Qui Laconicæ factionis erant, non tantum non improbabant eorum instituta, verum postulabant etiam interdum ab illis, ut ἀρμοστῆς seu Moderatores (σωφρονοῦντες aliàs dicuntur. Hesychio ἀρμοστῆρες,) sibi mitterentur, qui vitam suam ad Lycurgi leges conformarent. vid. Plut. Lycurg. p. m. 58. Qui v. Atticæ, eos existimo unâ cum Atheniensibus perniciali à Lacedæmoniis odiò diffedisse.

r) Longum foret omnia h. l. loca afferre, in quibus institutum hoc Lacedæmoniorum perstringi hoc agentes vidimus. Quamobrem instar omnium sit unicus Aristophanis, qui inter alia in Pace p. 668. ita scribit:

Καὶν ἔπειθον τῶν Λακῶνων τῶν μεγίστων χεῖμασιν.
Οἶδ', ἅτ' ἔντες αἰσχροκερδεῖς ἢ διειρωνόξενοι,
Τήνδ' ἀπορρίψαντες, αἰσχροῦ τὸν πόλεμον ἀνήσπασαν.

Cui tamen facere non possum, quin adhuc aliam eumque elegantissimum Philostrati addam, qui in epistolarum quâdam rigorem hunc Lacedæmoniorum ad amorem jocosè transfert his verbis: *μη λακωνίζε, ὦ γυναῖ, μηδὲ μιμῶ τὸν λυκῆρον. ξηνηλασίαν ἔρωσ σὺν ἔχῃ. vid. græcas divers. præstantissimor. viror. Epistolas pag m. 392.* s. V. Qua-

§. V. Quapropter non voluntate quādam meā de non te-
meratis s) Laconicæ Civitatis juribus dicere in præsens omitto -
sed res ipsa postulat, ut de posteriore Lacedæmoniorum rigore
duntaxat agam, quippe qui κατ' ἐξοχήν ita dicitur & tantum hu-
jus loci est.

s) Itidem enim maximum beneficium jus suæ Civitatis arbitrabantur La-
cedæmonii, ut Athenienses; quod cum aliundè constat, tum ex in-
dignatione illā, quā æqvissimam conditionem Tisameni Elei pro
communicatione felicitatis ab Oraculo sibi promissæ in Civitatem
recipi postulantis initio repudiabant. vid. Herodot. lib. IX. p. m.
566. Ac tamen eum tandem, ejusq; fratrem Hegiam, eodem Au-
tore teste, receperunt, tamen etiam quosdam alios subinde recepe-
runt, v.g. Tyræum, Terpandrum, Thaletem, Pherecydem, quos
Plutarchus non unò locò nominat, tamen id eò non valet, ut teme-
rassè sua civitatis jura dici possint. Mothaces opponenti respon-
dere in proclivi est. Quæ verò de Epeunactis Theopompus apud
Athenæum lib. VI. Dipnosophist. tradit, necessitati, cui nulla lex
posita est, merito imputantur.

§. VI. Hunc igitur ut excutiam, operæ prætium, opinor, fu-
erit, ante omnia videre, quos per peregrinos hōc locò z) intel-
lexerint Lacedæmonii. Ubi primùm generatim dico, pro pere-
grinis omnes illos fuisse habitos, ex quorum consuetudine de-
pravari Laconici mores poterant u) : deinde speciatim loquen-
do, in barbaros x) eos dispesco & reliquos Græcos, qui sub di-
tione Laconum non erant y).

z) In hoc instituto aliter sumendum esse vocabulum peregrini, atque in
alterò illò, quod modò seposui, jam ex §. III. conjectu facile est.
Illud enim Sortibus, ut dixi, dignitatem afferebat, hoc disciplinæ.
Quemadmodum igitur nemo ordinariè in civitatem recipiebatur,
nisi qui Laconicò sanguine & legitimè quidem satus erat: ita nothi
etiam pariter atque Helotæ peregrinis æquiparabantur; qui tamen
in hōc negotio pro domesticis agnoscendi sunt.

u) Generalem hanc descriptionem peregrinorum ex sine intermediò &
minus principali instituti peto, qui procul omni dubiò conservatio
Legum Laconicarum fuit, quandoquidem ex ultimo & principali
vel propterea non ita commodè possim, quòd occultum eum Lacedæ-
monii voluerunt.

x) Barbari olim vocabantur, quicumque Græci non erant. Hoc autem
locò Persas imprimis significo, utpote qui omnium dissolutissimi
tàm nocere Lacedæmoniis poterant, quàm qui maxime.

y) Hos omnes abactos ab urbe censeo; Lacedæmoniis subjectos non itè,
utpote quos coercere poterant, si datas leges egredertentur. Quas
durissi-

durissimas nonnunquam fuisse ex Messeniorum primò bellò devictorum sorte colligo, quos annui tributi locò frugum omnium semissem Spartam deportare humeris suis oportebat, & sumptà vestè pullà Regum Procerumque Laconicorum funera prosequi. Pausan. in Messenicis p. m. 225.

§. VII. Ac barbarorum quidem familiaritatem tantò studiosius Lacedæmonios cavisse, quò magis vità z) & ingeniò aa) ab illis dissidebant, ex loquendi quòdam eorum ratione conjicere posse mihi videor, quà contra communis Græcæ Lingvæ usum barbaros nominare volentes, Herodotò teste bb), peregrinos nominare consueverunt.

z) aa) Refert hòc locò Lacedæmonios cum barbaris conferre, sed breviter. Diffiuebant hi ut plurimùm generis omnis voluptatibus, inq; sumptuosissimis deliciis degebant vitam. Ac quamvis duriter initio Persas victitasse legas, eorum tamen hunc victum Medicò paulatim Lydiòq; luxu peruersum, tandemq; funditus eversum scribit Xenophon lib. VIII. Κυροπαίδ. p. m. 164. seqq. quod ipsum magis adhuc confirmat inexpectata Persicorum Legatorum convivio ab Amynta Rege exceptorum de patriò luxu confessio apud Herodot. lib. V. p. m. 318. Illi verò contra frugalissimi erant, ad vitam parvò contentam à teneris assueti. Horum mensæ conquissitissimis epulis extruebantur; illorum paucis carnibus, pulmentò & caseò, quibus tamen ita vescabantur, ut simul famem perpeti discerent. Plenis hi bibebant faucibus; illi vix ultra sitim. Hi aurò ac purpurà distinctas vestes induebant fucabantq; pigmentis faciem; illi vili amictu incedebant nullis unguentis madidi. Illi libidinosi amoribus deditissimi corpora miscebant ad lassitudinem; illi non nisi proliis serendæ causâ. Denique ad mollitiem his omnia; illis ad fortitudinem comparata erant, ut passim annotant Autores.

bb) Locus est lib. IX. p. m. 556. quem non piget ascribere: Ταῦτα λέγοντων τῶν ἀγγέλων, οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπ' ὄψεσ, καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν ὄρεσσι σείχοντας ὅτι τῆς ξείνης. Ξείνης γὰρ ἐκάλεον τῆς βαρβάρης. Οἱ δὲ ὡς ἔκ εἰδότες ἐπηρώτεον τὸ λεγόμενον. Ἐπειράμενοι δὲ ἐξέμαθον πᾶν τὸ εὖν. ὡς ἐν θῶύμασι γεόμενοι, ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διακόντες, σὺν δὲ σφὶ τῶν πελοπόννησων Λακεδαιμονίων λογάδες πεντακισχίλιοι ὀπλίται τῶν τὸ τῆτο ἐποίηον.

§. VIII. De Reliquis autem Græcis, qui imperio Lacedæmoniorum subiecti non erant, porrò distinctius ita statuo, ut neque Athenienses cc), neq; socios Atheniensium dd), neque ipsos

psos Laconicæ partis, ee) in Urbem admissos putem. Ac de Atheniensibus quidem eorumque sociis res manifesta satis est ex oratione illâ apud Thucydidem ff), quâ Pericles post sententiam de bello cum Peloponnesiis gerendô expositam Atheniensibus ostendit, quô responsô interim Legati Lacedæmoniorum dimitti possint. Svadet is enim inter alia hoc quoque responderi Athenienses decretum de Megarensibus gg) abrogaturos, si neque Lacedæmonii advenas vel illorum vel sociorum arcere ab urbe pergant hb). Hoc autem intelligi datur ex Xenii ii), quæ amicis kk) Phliasii, cum Spartam, rebus Laconicæ desperatis hostibusque juxta Amyclas confidentibus, à peregrinorum militum Duce deserti, conductô aliô, nihilominus auxiliatum venissent, pro spectatissimâ fide à Lacedæmoniiis Xenophon missa memorat ll).

cc) dd) ee) In tot enim classes per ea, quæ suprâ ad §. IV. diximus, distribuâ possunt, qui extra Lacedæmonios Græci erant.

ff) lib. i. de bello peloponnes. p. m. 61.

gg) Erant Megarenses postquam sui se juris fecerant initio Spartanorum Socii. Post ob fines controversos bello à Corinthiis petiti Atheniensibus quippe vicinioribus se jungebant. Universâ verò Euboeâ ab Atheniensibus deficiente ipsi quoque ad Peloponnesios descisciebant. Nec descisciebant tantum, sed agrum etiam intervertebant Cereri Eleusiniæ dicatum. Hoc indignè ferentes Athenienses Anthemocritum Fecialem ad illos mittebant, qui Numinis læsi reos admoneret, ad Lacedæmonios quoque iturum, si colere sanctissimam terram præfractè pergerent. Cujus cum interfecti culpam Megarenses effugere satis non poterant, internecinum bellum ab Atheniensibus iis indicabatur, decernebaturque, si quis Megarensis fines Atticos attingeret, ei mortem denunciatum iri. Conf. Thucydid. locô modò citatô, Pausan. in Atticis p. m. 64. & Plutarch. Pericl. p. m. 168.

hb) Verba ipsa Periclis sunt: Νῦν ἡ τῆτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν, μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσει χεῖρα, ἢν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι, μήτε ἡμῶν, μήτε τῶν ἡμετέρων συμμάχων.

ii) Xenia enim sunt munera, quæ dari peregrinis solent: quam vocem vereor, ut Xenophon usurpare potuerit, nisi in peregrinorum numero Phliasios Lacedæmonii habuissent.

kk) Amicorum nomine h. l. significo, non qui in easdem leges, sed in fœdus tantum coierunt: quales Phliasios Lacedæmoniiis fuisse constat, utpote suis ceteroquin legibus viventes.

B

ll) lib.

lib. VII. rer. græc. p. m. 424. his verbis: Οὐ γὰρ πώποτε ἀφίστασαν (Φλιάσιοι), ἀλλ' ἔδ' ἐπεὶ ὁ ξεναγὸς τὰς περιδιαβεβῶτας λαβὼν, ἀπολιπὼν αὐτὰς ὄχετο, ἔδ' ὡς ἐπισηάφησαν, ἀλλ' ἠγεμόνα μισθωσάμενοι ἐκ περασιῶν, ὄντων τῶν πολεμίων περὶ ἀμύκλας, ὅπως ἐδύνατο διαδύντες, ἐς πᾶρτην ἀφίκοντο. Καὶ μὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄλλως πε ἐτίμων αὐτὰς καὶ βῆν ξενία ἐπεμψαν.

§. IX. Sæpissimè mentionem Urbis injicio, acceptione Vocis nec Græcis *mm*) nec Latinis *nn*) inusitatâ, ut significem de Metropoli *oo*) Laconicæ Regionis præprimis debere intelligi, quæ aut dicta jam sunt, aut adhuc dicentur. Tametsi enim non negaverim ab aliis etiam Laconicis urbibus peregrinos exire jussos, adduci tamen non possum, ut eadem eos vehementiâ credam ex Regione, quâ ex Metropoli expulsos *pp*).

mm) *nn*) Quibus utrisq; hoc antonomasias genus perquam familiare fuit. Sic Latinis urbis nomine Roma primis temporibus vocabatur, & sequentibus nova Roma Constantinopolis, quod ex multis Imperatorum Constitutionibus patescit. Sic Alexandria πόλις ἀπλῶς olim nominata est, & ita quidem, ut hinc cives ejus πολῖται, teste Stephanô de Urbibus, dicti fuerint. Sic Troja πόλις simpliciter Homero dicitur, qui & Ulysses inde Iliad. C. v. 278, πολίπορον vocat. Athenas ἄστὴν fuisse dictas vel ex Terentio, Cicero- ne & Nepote apparet, qui omnes latinâ terminatione eas Astu vocant. Fusius hæc & copiosius exponit Gerard. Jo. Vossius Instit. Orat. lib. IV. c. 10. p. 177. & seqq. quem vide.

oo) Hanc præprimis nudam à peregrinis debuisse esse existimo. Quod enim cor homini est, id Metropolis toti Regioni. Quemadmodum igitur omnis valetudo hominis ex cordis valetudine pendet: ita omnis etiam Regionis alicujus salus ex salute Metropoleos.

pp) Porro enim statuo, advenas in finibus ne pergant, fuisse monitos, tandem v. ex ipsis Laconicæ visceribus, & imprimis ex Sparta expulsos. Ac monitos quidem & exire ex Laconia prius jussos fuisse ex Agidis verbis, nisi fallor, apparet, quibus Leonidæ ostendit Lycurgum non tam τὰ τῶν ξένων σώματα, quam τὰς βίβας ἢ τὰς τρίπυξ αὐτῶν ejici voluisse, vid. Plutarch. in vita Agid. & Cleom. p. m. 799. Horum pertinet, quod Themistocles à trecentis equitibus Spartanis, ubi cum honore ipsum hospitem Lacedæmonii dimittere à se voluerint, usq; ad Tegeaticos fines fuerit deductus. vid. Herodot. lib. VIII. p. m. 542. Hoc enim tantum abest ut honoris tantum causâ factum interpreter, ut eò etiam referam, ne quis Laconicæ Rigoris retineat.

minentior virum de totâ Græciâ quàm optimè meritum asperius tractaret,

§. X. Causas usurpati hujus Rigoris quod spectat, duas eas constituo, ob præcipua duo momenta, in quibus cardinem suæ salutis verti Lacedæmonios credidisse arbitror. Primum enim eos verisimile est putasse, se ad Principatum *qq)* obtinendū nunquam satis fortes futuros, nisi Laconicæ disciplinæ imitandæ occasione reliqui Græci, & imprimis Athenienses, privarentur *rr)*: deinde ne disciplinam quidem hanc suam se conservaturos, nisi modis omnibus *ss)* vitarent, cum quibus irrepere in urbem molli- ties & luxuria poterat.

qq) Et gloriæ & potentia. De utroq; enim decertabatur, ut rectè obser- vat Ubbo Emmius tom. 3. vet. græc. p. 1. Atque hic ultimus erat & principalis *ξενηλασίας* finis, quem supra etiam ad §. VI. indi- cavimus.

rr) Nam ut aliàs insolita arma, sic & insolitum fortitudinis genus hostes exterrere solet. Sic victos Germanos à Germanico scribit Tacitus lib. 2. Ann. c. 21. non virtute bellicâ, sed genere pugnae & armorum.

ss) In confessio enim est, quàm facilè à frugalitate ad luxum, à virili du- ritiâ laborumq; patientiâ ad molliem alienari homines possint. In quem sensum sapienter Seneca Epist. 7. *Unum exemplum aut lu- xuria aut avaritia multum mali facit. Condictor delicatus paulatim enervat & emollit: Vicinus dives cupiditatem irritat: Malignus comes, quædam candido & simplici rubiginem suam affricuit.*

§. XI. Alteram causam Thucydides *tt)* innuit, quando sub personâ supra memorati Periclis *uu)* Athenienses demonstrat non tam apparatu & dolis, quàm virtute suâ in rebus gerendis fi- dere, argumentiqve locò assumit, illos omnibus urbis suæ usum concedere, secus atque Lacedæmonii faciant, neque hospitum, pulsionibus quæquam prohibere vel discere aliquid vel spectare, quod etiam hosti animadvertenti utilitatem pariat. Alteram Plutarchus profert, quando in vita Lycurgi *xx)* advenas à Sparta idè abactos judicat, ne doctores alicujus noxæ forent.

tt) Quem tamen Cragius de Rep. Lacedæm. p. m. 211. & 296. rejicit etiam consentiente Plutarcho, sed immeritò, ut mihi videtur.

uu) lib. 2. de bello peloponnes. p. m. 78. Appono textum ut evolvendi labore Benevolum Lectorem levem: *Διαφέρω μὲν ἢ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖςδε. Τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν, καὶ σὸς ἔστιν ὅτε ξενηλασίας ἀπέει-*

γομῶν τινὰ ἢ μαθήματα, ἢ θεάματα, ὃ μὴ κρυφθῆναι
αὐτοῖς τῶν πολεμίων ἰδῶν ὠφελήσει, πεισύνει δὲ τοὺς
πρῶτα κελευαῖς τὸ πλεονεχθῆναι ἀπάταις, ἢ τῶν ἀφ' ἡμῶν αὐ-
τῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ.

xx) pag. m. 56. Verba Plutarchi sunt: Ἀλλὰ καὶ τὰς ἀθροισμένους
ἐπ' ἔδην χρησίμῳ καὶ παρεισρέοντα εἰς τὴν πόλιν ἀπή-
λαυνεν, ὅπως μὴ διδάσκαλοι κακῶν τιμῶν ὑπάρξωσιν. Ἀ-
μα γὰρ ξένοις σώμασιν ἀνάγκη λόγους ἐπεισιέναι ξένους.
Λόγοι δὲ καινοὶ κρείσσει καινάς ὀπιφέρουσιν. Ἐξ ὧν ἀνάγκη
πάσῃ πολλὰ φύεσθαι καὶ πρῶτα εἰσεῖσαι ἀπαδέουσας πρὸς τὴν
καθεστῶσαν πολιτείαν, ὡς περὶ ἀρμονίαν.

§. XII. Quamquam, quæ disputata jam sunt, Benevolum
Lectorem omnino ita volo accipere, ut aliter de Legatis aliter de
privatis peregrinis, aliter de festis aliter de profestis diebus, aliter
de belli aliter de pacis tempore sentiat. Legatos yy) enim com-
perio quoscunque quodcumque tempore pariter in urbem intromis-
sos, atque diebus festis zz) quoscunque peregrinos privatos, belli-
tempore foederatos aaa); quibus tamen omnibus serio interdi-
ctum erat bbb), ne quid contra Laconicas leges facerent.

yy) Qui Lacedæmoniis æquè atque aliis omnibus gentibus inviolabiles e-
rant. Nec obstat, quod Darii Legatos terram & aquam flagita-
rum ad se missos malè acceperint, inque puteos præcipitaverint
jubentes eos terram hinc & aquam sumere. Factum id enim non
ex more est, sed acerrimi odii declarandi causâ. Quamquam in-
ter caduceatores & justos legatos Cragius h. l. distingvit, qui vi-
deri potest lib. IV. c. 6. p. m. 428.

zz) Nam ad suprâ citata verba Aristophanis ex Pace vetus Scholiastes
scribit: ἦσαν δὲ (οἱ Λακεδαιμόνιοι) καὶ πρὸς τὰς ξένους ἀπάν-
θρωποι, ἢ ὅσα ἐξ ἑλῶν ξένῳ τινὶ αἰετῆς Σπάρτης ὀπιβαίνεν,
ἀλλ' ὠρισμῶν ἡμέρας. Per ὠρισμῶν autem ἡμέρας
festos dies rectè intelligit Meursius Antiquit. Lacon. lib. II. c. 9. p.
143. qui præterea etiam ex M. Antonini Imp. lib. XI. ostendit,
quomodo locum in spectaculis habuerint.

aaa) Quod planum esse potest, qui Phliasios cogitat, quorum mentio
§. VIII. facta est. Cogitetur etiam Themistocles, cujus itidem
paulò ante meminimus.

bbb) Per Proxenos, qui eum in finem creati erant. Vetus Scholiastes
Aristophanis ad Aves p. 590. (editionis Aurelia Allobrogum sumpti-
bus Caldoriana Societatis Ann. M. DC. VII. impressa, quam doctis-
simo Viri Emelio Porto Francisci Porti Cretensis Filio debemus, quod
anti-

Philopœmene *iii*) ita postulante cum universâ Lycurgi disciplinâ
prorsus exspiravit *kkk*).

fff) Postquam missam ex Athenis captis à Lyandro ingentem pecuniæ
summam quanquam in usum publicum retinuerant in urbe Lace-
dæmonii, fieri non poterat, quin dignitate ad usum accedente pau-
latim animos civium habendi cupido invaserit. Οὐ γὰρ ἦν, inquit
Plutarchus in Lyandro p. m. 442 δημοσία τιμώμενον ὀρεῶν ἵασι,
ἴδια καταφρονεῖν ὡς ἀρχήσῃ, καὶ πρὸς τὰ οἰκῆια νομίζεῖν
ἐκάσῳ μηδενὸς ἀξίον πρᾶγμα τὸ κοινῇ οὕτως εὐδοκίμῳ
καὶ ἀγαπώμενον. Hinc luxus & deliciarum studium, hinc mori
omnisque severitatis Laconicæ everfio, hinc livoris & odii tandem-
que interitûs occasio. Adeò evenit, quod prædixit oraculum:
ἀ Φιλοσηματία Σπάρταν ὀλεῖ. Conf. omninò Plutarch. In-
stitut. Lacon. p. m. 239.

ggg) Successit hic in regnum defuncto Patri Leonidæ, Collegæ Agidis,
Regis optimi & jam ante Cleomenem Institutâ prolapsa in scenam
reducere volentis, sed ab avunculo suo Agesilao Ephoro decepti ac
tandem nefariè strangulati. Initiò benignus civibus & facilis, to-
tusque popularis, sed parandi sibi dominatûs gratiâ. Quem ut ob-
tineret, rebus in Arcadiâ feliciter gestis, negotiò cum Megistono vi-
trico communicatò, Ephoros trucidavit, populo pariter atque regi-
bus gravem & præter instituta Lycurgi in republ. receptum eum
magistratum causatus. Hanc cædem porrò concione convocatâ
in utilitatem Reipubl. utpote cujus interfuisset ad novam bonorum
æqualitatem invidiam hòc modò simultatemque profigari, torsu-
rus, primus in commune contulit, quicquid possedit agrorum, re-
rumque aliarum, ut exemplum civibus esset; quos omnes demum
idem fecisse Plutarchus scribit, qui videri potest in vitâ Agid. &
Cleom. p. m. 809.

bb) Cur enim nostrum hoc Institutum aliis renovatis instaurari non de-
buerit, ego quidem non video. Quæ verò de civium numero è pe-
regrinis suppletò leguntur, ad formandam denuo Rempublicam,
non ad formatam pertinent. Quanquam non negaverim remissi-
orem paulò in peregrinos Cleomenem fuisse, captandæ, ut auguro,
benevolentia causâ.

iii) A quo Achæorum imperio subjecta civitas Lycurgi instituta omnia
abrogare coacta est. Confert ad certitudinem majorem ipsum au-
dire Plutarchum: ἐμπιπλάμενον δὲ (ὁ Φιλοπόμην) τῶν
Λακεδαιμονίων, καὶ παρ' ἀξίαν πεπεραχόσιν ἐπεμβαίνων,
τὸ πρὸς τὴν πολιτείαν ἔργον ὁμότατον ἐξεργάσασθαι ἢ πα-
ρανομώτατον. Ἀνεῖλεν γὰρ καὶ διέφθειρε τὴν Λυκέργειον
ἀγωγὴν

αγωγήν, ἀναγκάσας τὰς παῖδας καὶ τὰς ἐφήβους τὴν Ἀ-
χαικὴν ἀντὶ τῆς πατρὸς παιδείας μεταλαβεῖν, ὡς εἰδέπο-
τε μικρὸν ἐν τοῖς Λυκέρως νόμοις φρονήσαντας. Τότε
μὲν ἐν τῷ συμφορῶν μεγάλων, ὡς περὶ νεῦρα τῆς πόλεως
ἐκλεμῆν τῷ Φιλοποίμενι ἀδραχόντες, ἐγένοντο χειροή-
θεις καὶ ταπεινοί. in Philopœm. p. m. 365.

kkk) Quamquam enim post funditus deletam Achæorum Rempubl. sub
imperio Romani populi floruerint iterum & Disciplinam Lycurgi
resumerint Lacedæmonii, tamen quia hic status eorum mediocris
fuit & inglorius omnisque potentia expers, non crediderim ma-
gnam ξενηλασίας rationem haberi potuisse.

§. XV. Atque hæc quidem sunt, quæ Exercitii Academici
causâ de Rigore Lacedæmoniorum adversus Peregrinos annota-
re visum mihi est. In quibus si rem acu, quod ajunt, non tetigi,
hoc promptiorem Benevolum Lectorem ad veniam dandam fore
spero, quò difficilius est de re nemini tractatâ statuere.

S. D. G.

ADDITAMENTA.

- I. Disputat Franciscus Luisinus lib. 1. parerg. cap. ult. con-
tra Gellium, quòd lib. 6. Noct. Attic. cap. 5. per purum
putum argentum, cujus mentio fit in foedere Romano-
Cartbaginensi, cum Alfeno Jurisconsulto valde purum,
hoc est, omnis aliena materia expers, omnisque vitiiis de-
tractis emaculatum intelligat. Ac putat pro eò illud
accipi debere, quòd signis & emblematis caret, adeoque
celato opponitur, motus in eam rem citatò Ciceronis
locò ex VI. in Verrem. Nos Luisinum falsum arbitra-
mur, non Gellium.
- II. Ambrosium admodum verisimile est ex Aristotele desum-
sisse illa verba, in quibus cap. 25. de Noë & Arcâ Tricia
inter alia & Hippocratis meminit, quorum illum san-
guinem animam, hunc verò aquam esse docuisse affir-
mat. Si enim Tricia corruptam vocem per anagram-
matismum

matismum restituas, Critiaq; scribas, & locò Hippocra-
tis Hipponis legas, (ita autem omninò legendum esse
ex historiâ philosophicâ dudum annotavit Marsilius
Cagnatus lib. 3. variar. observ. cap. 5.) quid aequè cum
his Aristotelis verbis consentit, quibus lib. 1. de animâ
text. 32. Critiam existimâsse scribit animam esse san-
guinem, & Hipponem hanc sententiam redarguisse,
cum dixerit aquam esse animam.

III. Usu venire nonnunquam potest, ut turpe sit Æquitatem
negligere. Est autem laudatissima hæc virtus, Græcis
Græcis dicta, justitia species, quæ rigorem justitiæ miti-
gat. Ac tres potissimum gradus habet. Primus est,
quò natura vitia in aliis tolerare nos decet, v. g. mo-
rositatem, iracundiam, ambitionem &c. Secundus,
quò quis facta ambigua, aut levia etiam errata ita in-
terpretatur, ut odiosè & calumniosè non amplificet.
Tertius, quò candidè & amanter admonendi à nobis
sunt, qui peccârunt, ut ante, quàm contumaces fiant,
in viam revocentur.

IV. Non unius hætenus sententia est, Deum à causis parti-
cularibus ad certam effectus speciem determinari.
Quasi non possit, si velit, quodlibet facere ex qualibet.
Deus cooperatur quidem, sed ita, ut velit, qui & ita
vult, ut non possit determinari. Vulgarem autem
hunc errorem Incomparabilis noster Thomasius Dialog.
Phys. cap. 3. p. 9. observat ex Aristotelis scholâ manâsse,
Deum actione non liberâ, sed necessariâ agere docentis.

X 2615905

lam

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

Q. D. B. V.
DE
MONIORUM
H A Σ I A
SEU
RE ADVERSUS
EREGRINOS
PERMISSU
CULTATIS PHILOSOPHICÆ
CADEMIA LIPSIENSI
CE DISPUTABUNT
PRÆSES
TIANUS HETZERUS
PSIENSIS,
ET
ESPONDENS
Schulze / WALDENB.
OS. BACCAL. ET SER.
ECT SAX. A-
LUMN.
UN. ANNO 1671.
ERIO PHILOSOPHORUM
H. L. Q. C.
LIPSIÆ,
JOHANN-ERICI
HAHNII.

XLIX. #4.
21
1671, 3

